Jüdische Pester Zeitung.

דיעזע בלאט ערשיינט
דריימאל וואכענטליך
מאנאג, מיטוואך אונד פרייטאג.
אונד קאסטעט
פיר עסטערייך-אונגארן
גאנציעריג 10 גולדן עסט.-וועריה.
האלביעריג 5 „ „
פיערטעלייעריג 2 גולד. 50 קר. ע.-וו.
פיר דיס איסלאנד
גאנציעריג 11 גולדן עסט.-וועריה.
האלביעריג 5 גולד. 50 קר. ע.-וו.
פיערטעלייעריג 2 „ 75 „ „

יידישע פעסטער צייטונג

אייך דיעזע צייטונג קאנן מאן
יעדען טאג
פרענומעריראן
אונד דער פרעמדמיאצאנס-פעריטן
בעזיעהן מיט דעם עפסאנג דעם
ערשיינן בלאטעס.
דיא רעדאקציאן בעפינדעט
זיך אין
פעסט
אלט-נאססע נומ. 1,
וואהין מאן אייך דיא פרענומעראציאנס-
ציאנסגעלדער צו זענדען בעליעבט.

Nr. 116, צעהנטער יאהרגאנג פעסט, פרייטאג ז תשרי ה.ת'ר'ל'ט Pest, den 4. Oktober 1878.

אבדאנקונג דעם פינאנצ-מיניסטערס סעלל.

דיא אונגארישע מיניסטער-קריזיס דיערט בערייטס וויא אינזערען לעזערן שאן בעקאנגט, איינגע טאגע, פינאנצ-מיניסטער סעלל וואר עס, דער שאן דיער אים מיניסטער-ראטהע זיינען ריכטיגט עגשעידען ערקלערטע. דיעזער מאנן וואר עס דענן איין, דער פאן דיעזער זיינער ערקלערונג ניכט אבלאססען וואללטע, נאכדעם ער זיך איבערצייגט האט, דאס אין פאללע דער אינגע-היערען קאסטען, וועלכע דיא בעזעטצונג באם-גיענס ערהייסט, דיא וועדערהערשטעללונג דעם גלייכגעוויכטעס צווישען איסנאבען אונד אינגאר-מען אין אונגארן צור אונמאגליכקייט געוואָרדען.

וויא בעריחט געמעלדעט, האבען זעמטליכע אונגארישע מיניסטער דער ערקלערונג דעם הערען סעלל זיך אנגעשלאססען, טיסא אונד זענקהיים דיזשען זאהאן נאך וויען, אים זייער מאיעסטעט בעריכט צו ערשטאטטען, דאס דיא אונגארישע רעגיערונג פיר דיא קאסטען, וועלכע דיא בעזעט-צונג באסיגענס נאך איממער פאָרדערט, פאר דעם פאלאמענטע דיא פערענטוואָרטליכקייט ניכט אבערגעהמען קאנגע, אונד דעמנאך איינגזאמטט צוריקטרעטען מיססע. דא עס זיך בייא דער גאנ-צען מיניסטער-קריזיס איינגעלך בלאס אים דען „געלד-פונקט“ האנדעלטע, וואר עס גאנץ נאטור-ליך, דאס נאך דער ערסטען אוידענס, וועלכע דיא הערען טיסא אונד זענקהיים האטטען אייך פינאנצ-מיניסטער סעלל אייף אללערהאכסטען בעפעהל נאך וויען בערופען וואָרדע. דאס ער-געבנים דער אוידענס דעם הערען סעלל בייא זייזער מאיעסטעט קאנן געמאנדען איבערראשען, דאסזעלבע לייגטע: דער פאן סעלל האט פאן זייזער שטעללע אלס פינאנצמיניסטער אבגע-דאנקט, אונד זייזע מאיעסטעט האט דיעזע אבראנקונג אייך אנגענאמען!! בעטרעפפס דעם עגטלאססונגס-געזוכעס דער אבריגען אונ-גארישען מיניסטער האט זיך זייזע מאיעסטעט דיא עגטשיידונג פאר בעהאלטען. עס הענגט אלזו נאך פאן דער ערפאללונג געוויססער בעדינ-גונגען אב, אב דיא איבריגען מיניסטער אוידער שטעללען בעהאלטען ווערדען.

יעלבע בעדינגונגען דיא איבריגען אונ-גארישען מיניסטער פיר דאס פערבלייבען אין איהר-דעם אמטע געשטעללט — דאריבער האט נאך נעמאנדט פאללע קלארהייט. אין וויעניער רעגיע-רונגס-בלאטט מעלדעט יעדאך פאלגענדע בעדינ-גונגען: 1) דאס דער צייעק דער בעזעטצונג באס-גיענס קלאר פעסגעשטעללט ווערדע; — דאס הייסט: אב דיא בעזעטצונג בלאס אייגע צישווייל-לונג זייא אדער אבער באסיגען אונד דיא הערצע-גאוינא ענדגילטיג אונזערער מאגארישע אונגע-שלאססען בלייבען זאללען. — 2) דאס דיא קאסטען, וועלכע דיא בעזעטצונג ערפאָרדערט, דורך אייגע „געמיינזאמע“ אנלייהע איינגעאמטען ווערדע; — דאס הייסט: דאס ניכט עסטערייך בלאס פיר זייגען קאסטען-טהייל, אונגארן הייגעגען פעפאלאס פיר זייגען קאסטען-טהייל צו זאָרגען האבען, זאָנדערן דאס ביידע ייסכהעפפטען אייגע געמיינזאמע אנלייהע איינגעאמטען, וואמיט דיא געזאמטע-קאסטען דער בעזעטצונג געדעקט ווער-דען קאנגען; 3) דאס דער וויען באסיגענס פאר-לייגט ניכט בעזעטצ ווערדע, — דיא אונגארישען מיניסטער שטעללטען אירשפרינגליך וואהל אייך נאך דיא בעדינגונג אייף, דאס מיט דער טירקייא אין דער בעזעטצונגס-אנגעלעגענהייט אין פערטראג אבגעשלאסسען ווערדע, דא אין דיעזער וויזע יע-דער וויטערע ווידערשטאנד זייטענס דער מאָראל-מעדאנישען בעפאלקערונג אין בא ס ניען פאן זעלבסט אויפהאָרען ווערדע. גראף אנדראשי אי-בערצייגטע יעדאך דיא אונגארישען מיניסטער, דאס זייגערזייטס אללעס אויפגעבאטען ווערדע, אום איינגען זאלבען „פערטראג“ צו שטאנדע צו בריינגען, וועגען אין „פערטראג“ טראטצדעם ניכט אבגעשלאסسען ווערדע, זא איזט דאראן בלאס דיא הארטנעקיגקייט דער טירקייא שולד, וועלכע פאָרדערונגען שטעללטע, דיא ניכט איינגעריימט ווערדען קאנגען, אהנע דיא אינטערעסسען אונ-זערער מאגארייא צו שערינגען. דא דיא אונגאריי-שען מיניסטער עס ניכט ווישען קאנגען, דאס דיא אינטערעסسען אינזערער מאגארייא דער טירקייא אויפגעאָפפערט ווערדען, זא האבען זיא זעלבסט פאן דיעזער בעדינגונג ניכט מעהר געשפראָכען.

פאן אבגיען בעדינגונגען האבען ווייר בלאס דיא צ ו ו ו ט ע געהערט צו ערקלערען, נעמליך דיא „געמיינזאמע“ אנלייהע, אים גרינדע געגאנ-מען, טראגט אונגארן צו דען קאסטען דער בעזעט-צונג אייגען „בעשטיממטען טהייל“ בייא, וואס זיך גאנץ גלייך בלייבט, אב עס צו דיעזעם צוועקע אל ל ו ו ן אדער געמיינשאפטלך מיט דער אנ-דערען ייסכהעלפטע אייגע אנלייהע אויפגעמאכט דער אינטערעסיעד לייגען בלאס אין דער „הארטע דער צינזען“ פיר דיעזע אנלייהע. עסטערייך האט נעמליך מעהר קרעדיט אלס אונגארן, עסטערייך ערהאלט דענן אייך אייגע אנלייהע אום אייגען בילליגערן צינז אלס ווייר, נעהמען ווייר אللה פיר אונגארן אבערגעהמען מיס. אום פערהעלטניססע צו דען בעזעטצונגס-קאסטען אייגע אנלייהע אייף, דא מיססען ווייר אונבעדינגט דעכט האבען צינזען צאהלען. אינזע יעדאך דיעזע אנלייהע אייגע געמיינזאמע מיט דער אנדערען ייסכהעלפטע, דא ערהאלט מאן דיעזעלבע אום בילליגערע צינזען, נאכדעם יא עסטערייך אייך פיר אינזערן טהייל דער אנלייהע דאס „גוטשטע-הען“ אבערגעהמען מיס. אום פערהעלטניססע צו דען בעזעטצונגס-קאסטען אינזע דיעזער צינז-אינטערעשיעד ניכט פאן האהער ווייטערגיכט. הערה פ' סעלל ווערע דען אייך ניכט געבליעבען, ווען מאן אוהם דיא בעדינגונג אייגער געמיינזאמען אנלייהע אייך אייגעריימט העטטע. וויא עס יעדאך אللגעמיין הייסט, איזט עס עכטן דיעזע בע-דינגונג אינזערער מיניסטער, דיא אין עסטערייך אייף שווייגיגקייטען שטאסס, דא מאן דארט דורכ-אים וויגיג לוסט האט, דורך אויפגאהמע אייגער „געמיינזאמען“ אנלייהע אייף פיר דען טהייל, דער אייף אונגارن ענטפאללט. דיא „גוטשטעהונג“ צו אבערגעהמען. נאמענטליך דיא עסטערייכישען מיניסטער וואגען עס ניכט, דיעזע בעדינגונג דען אונגارישען מיניסטערן אייגעריימען, דא דיא הוי-פיר דיא פערענטוואָרטליכקייט אים פאלאמענטע ניכט אבערגעהמען. גראף אנדראשי אונד זאגאר אייך זייגע מאיעסטעט שטעהען בעזיגלך דיעזער בעדינגונג אייף דער זייטע דער אונגارישען רע-גיערונג. דא דיא עסטערייכישען מיניסטער טראטצדעם ניכט נאכגעבען וואללען, זא איזט עס ניכט אויזגעשלאסسען, דאס נעבען אייגער אונגא-רישען — אייך אייגע עסטערייכישע מיניסטער-קריזיס אייגטרייטס.

ווייט בערעכטיגט דעם געמיינזאמען קריעגס-מיניסטעריאום ווערדען זיך דיא קאסטען דער בעזעטצונגס-אנגעלעגענהייט אין פערטראג אבגעשלאסسען ווערדע, דא אין דיעזער וויזע יע-דער וויטערע ווידערשטאנד זייטענס דער מאָראל-מעדאנישען בעפאלקערונג אין בא ס ניען פאן זעלבסט אויפהאָרען ווערדע. גראף אנדראשי אי-בערצייגטע יעדאך דיא אונגارישען מיניסטער, דאס זייגערזייטס אللעס אויפגעבאטען ווערדע, אום איינגען זאלבען „פערטראג“ צו שטאנדע צו בריינגען, וועגען אין „פערטראג“ טראטצדעם ניכט אבגעשלאسسען ווערדע, זא איזט דאראן בלאס דיא הארטנעקיגקייט דער טירקייא שולד, וועלכע פאָרדערונגען שטעللטע. דיא ניכט איינגעריימט ווערדען קאנגען, אהנע דיא אינטערעסسען אונ-זערער מאגارייא צו שערינגען. דא דיא אונגאריי-שען מיניסטער עס ניכט ווישען קאנגען, דאס דיא אינטערעסسען אינזערער מאגارייא דער טירקייא אויפגעאָפפערט ווערדען, זא האבען זיא זעלבסט פאן דיעזער בעדינגונג ניכט מעהר געשפראָכען.

פאן אבגיען בעדינגונגען האבען ווייר בלאס דיא צ ו ו ו ט ע געהערט צו ערקלערען, נעמליך דיא „געמיינזאמע“ אנלייהע, אים גרינדע געגאנ-מען, טראגט אונגارن צו דען קאסטען דער בעזעט-צונג אייגען „בעשטיממטען טהייל“ בייא, וואס זיך גאנץ גלייך בלייבט, אב עס צו דיעזעם צוועקע אל ל ו ו ן אדער געמיינשאפטלך מיט דער אנ-דערען ייסכהעלפטע אייגע אנלייהע אויפגעמאכט דער אינטערעשיעד לייגען בלאס אין דער „הארטע דער צינזען“ פיר דיעזע אנלייהע. עסטערייך האט נעמליך מעהר קרעדיט אלס אונגارن, עסטערייך ערהאלט דענן אייך אייגע אנלייהע אום אייגען בילליגערן צינז אלס ווייר, נעהמען ווייר אللה פיר אונגارن אבערגעהמען מיס. אום פערהעלטניססע צו דען בעזעטצונגס-קאסטען אייגע אנלייהע אייף, דא מיססען ווייר אונבעדינגט דעכט האבען צינזען צאהלען. אינזע יעדאך דיעזע אנלייהע אייגע געמיינזאמע מיט דער אנדערען ייסכהעלפטע, דא ערהאלט מאן דיעזעלבע אום בילליגערע צינזען, נאכדעם יא עסטערייך אייך פיר אינזערן טהייל דער אנלייהע דאס „גוטשטע-הען“ אבערגעהמען מיס. אום פערהעלטניססע צו דען בעזעטצונגס-קאסטען אינזע דיעזער צינז-אינטערעשיעד ניכט פאן האהער ווייטערגיכט. הערה פ' סעלל ווערע דען אייך ניכט געבליעבען, ווען מאן אוהם דיא בעדינגונג אייגער געמיינזאמען אנלייהע אייך אייגעריימט העטטע. וויא עס יעדאך אللגעמיין הייסט, איזט עס עכטן דיעזע בע-דינגונג אינזערער מיניסטער, דיא אין עסטערייך אייף שווייגיגקייטען שטאסס, דא מאן דארט דורכ-אים וויגיג לוסט האט, דורך אויפגאהמע אייגער „געמיינזאמען“ אנלייהע אייף פיר דען טהייל, דער אייף אונגارن ענטפאללט. דיא „גוטשטעהונג“ צו אבערגעהמען. נאמענטליך דיא עסטערייכישען מיניסטער וואגען עס ניכט, דיעזע בעדינגונג דען אונגارישען מיניסטערן אייגעריימען, דא דיא הוי-פיר דיא פערענטוואָרטליכקייט אים פאלאמענטע ניכט אבערגעהמען. גראף אנדראשי אונד זאגאר אייך זייגע מאיעסטעט שטעהען בעזיגלך דיעזער בעדינגונג אייף דער זייטע דער אונגارישען רע-גיערונג. דא דיא עסטערייכישען מיניסטער טראטצדעם ניכט נאכגעבען וואללען, זא איזט עס ניכט אויזגעשלאسسען, דאס נעבען אייגער אונגא-רישען — אייך אייגע עסטערייכישע מיניסטער-קריזיס אייגטרייטס.

ווייט בערעכטיגט דעם געמיינזאמען קריעגס-מיניסטעריאום ווערדען זיך דיא קאסטען דער בעזעטצונגס-אנגעלעגענהייט אין פערטראג אבגעשלאسسען ווערדע, דא אין דיעזער וויזע יע-דער וויטערע ווידערשטאנד זייטענס דער מאָראל-מעדאנישען בעפאלקערונג אין בא ס ניען פאן זעלבסט אויפהאָרען ווערדע. גראף אנדראשי אי-בערצייגטע יעדאך דיא אונגارישען מיניסטער, דאס זייגערזייטס אللעס אויפגעבאטען ווערדע, אום איינגען זאלבען „פערטראג“ צו שטאנדע צו בריינגען, וועגען אין „פערטראג“ טראטצדעם ניכט אבגעשלאسسען ווערדע, זא איזט דאראן בלאס דיא הארטנעקיגקייט דער טירקייא שולד, וועלכע פאָרדערונגען שטעللטע. דיא ניכט איינגעריימט ווערדען קאנגען, אהנע דיא אינטערעسسען אונ-זערער מאגارייא צו שערינגען. דא דיא אונגאריי-שען מיניסטער עס ניכט ווישען קאנגען, דאס דיא אינטערעسسען אינזערער מאגارייא דער טירקייא אויפגעאָפפערט ווערדען, זא האבען זיא זעלבסט פאן דיעזער בעדינגונג ניכט מעהר געשפראָכען.

פאן אבגיען בעדינגונגען האבען ווייר בלאס דיא צ ו ו ו ט ע געהערט צו ערקלערען, נעמליך דיא „געמיינזאמע“ אנלייהע, אים גרינדע געגאנ-מען, טראגט אונגارن צו דען קאסטען דער בעזעט-צונג אייגען „בעשטיממטען טהייל“ בייא, וואס זיך גאנץ גלייך בלייבט, אב עס צו דיעזעם צוועקע אל ל ו ו ן אדער געמיינשאפטלך מיט דער אנ-דערען ייסכהעלפטע אייגע אנלייהע אויפגעמאכט דער אינטערעשיעד לייגען בלאס אין דער „הארטע דער צינזען“ פיר דיעזע אנלייהע. עסטערייך האט נעמליך מעהר קרעדיט אלס אונגارن, עסטערייך ערהאלט דענן אייך אייגע אנלייהע אום אייגען בילליגערן צינז אלס ווייר, נעהמען ווייר אللה פיר אונגارن אבערגעהמען מיס. אום פערהעלטניססע צו דען בעזעטצונגס-קאסטען אייגע אנלייהע אייף, דא מיססען ווייר אונבעדינגט דעכט האבען צינזען צאהלען. אינזע יעדאך דיעזע אנלייהע אייגע געמיינזאמע מיט דער אנדערען ייסכהעלפטע, דא ערהאלט מאן דיעזעלבע אום בילליגערע צינזען, נאכדעם יא עסטערייך אייך פיר אינזערן טהייל דער אנלייהע דאס „גוטשטע-הען“ אבערגעהמען מיס. אום פערהעלטניססע צו דען בעזעטצונגס-קאסטען אינזע דיעזער צינז-אינטערעשיעד ניכט פאן האהער ווייטערגיכט. הערה פ' סעלל ווערע דען אייך ניכט געבליעבען, ווען מאן אוהם דיא בעדינגונג אייגער געמיינזאמען אנלייהע אייך אייגעריימט העטטע. וויא עס יעדאך אللגעמיין הייסט, איזט עס עכטן דיעזע בע-דינגונג אינזערער מיניסטער, דיא אין עסטערייך אייף שווייגיגקייטען שטאסס, דא מאן דארט דורכ-אים וויגיג לוסט האט, דורך אויפגאהמע אייגער „געמיינזאמען“ אנלייהע אייף פיר דען טהייל, דער אייף אונגارن ענטפאללט. דיא „גוטשטעהונג“ צו אבערגעהמען. נאמענטליך דיא עסטערייכישען מיניסטער וואגען עס ניכט, דיעזע בעדינגונג דען אונגارישען מיניסטערן אייגעריימען, דא דיא הוי-פיר דיא פערענטוואָרטליכקייט אים פאלאמענטע ניכט אבערגעהמען. גראף אנדראשי אונד זאגאר אייך זייגע מאיעסטעט שטעהען בעזיגלך דיעזער בעדינגונג אייף דער זייטע דער אונגارישען רע-גיערונג. דא דיא עסטערייכישען מיניסטער טראטצדעם ניכט נאכגעבען וואללען, זא איזט עס ניכט אויזגעשלאسسען, דאס נעבען אייגער אונגא-רישען — אייך אייגע עסטערייכישע מיניסטער-קריזיס אייגטרייטס.

ווייט בערעכטיגט דעם געמיינזאמען קריעגס-מיניסטעריאום ווערדען זיך דיא קאסטען דער בעזעטצונגס-אנגעלעגענהייט אין פערטראג אבגעשלאسسען ווערדע, דא אין דיעזער וויזע יע-דער וויטערע ווידערשטאנד זייטענס דער מאָראל-מעדאנישען בעפאלקערונג אין בא ס ניען פאן זעלבסט אויפהאָרען ווערדע. גראף אנדראשי אי-בערצייגטע יעדאך דיא אונגارישען מיניסטער, דאס זייגערזייטס אللעס אויפגעבאטען ווערדע, אום איינגען זאלבען „פערטראג“ צו שטאנדע צו בריינגען, וועגען אין „פערטראג“ טראטצדעם ניכט אבגעשלאسسען ווערדע, זא איזט דאראן בלאס דיא הארטנעקיגקייט דער טירקייא שולד, וועלכע פאָרדערונגען שטעللטע. דיא ניכט איינגעריימט ווערדען קאנגען, אהנע דיא אינטערעسسען אונ-זערער מאגارייא צו שערינגען. דא דיא אונגאריי-שען מיניסטער עס ניכט ווישען קאנגען, דאס דיא אינטערעسسען אינזערער מאגارייא דער טירקייא אויפגעאָפפערט ווערדען, זא האבען זיא זעלבסט פאן דיעזער בעדינגונג ניכט מעהר געשפראָכען.

פאן אבגיען בעדינגונגען האבען ווייר בלאס דיא צ ו ו ו ט ע געהערט צו ערקלערען, נעמליך דיא „געמיינזאמע“ אנלייהע, אים גרינדע געגאנ-מען, טראגט אונגارن צו דען קאסטען דער בעזעט-צונג אייגען „בעשטיממטען טהייל“ בייא, וואס זיך גאנץ גלייך בלייבט, אב עס צו דיעזעם צוועקע אל ל ו ו ן אדער געמיינשאפטלך מיט דער אנ-דערען ייסכהעלפטע אייגע אנלייהע אויפגעמאכט דער אינטערעשיעד לייגען בלאס אין דער „הארטע דער צינזען“ פיר דיעזע אנלייהע. עסטערייך האט נעמליך מעהר קרעדיט אלס אונגارن, עסטערייך ערהאלט דענן אייך אייגע אנלייהע אום אייגען בילליגערן צינז אלס ווייר, נעהמען ווייר אللה פיר אונגارن אבערגעהמען מיס. אום פערהעלטניססע צו דען בעזעטצונגס-קאסטען אייגע אנלייהע אייף, דא מיססען ווייר אונבעדינגט דעכט האבען צינזען צאהלען. אינזע יעדאך דיעזע אנלייהע אייגע געמיינזאמע מיט דער אנדערען ייסכהעלפטע, דא ערהאלט מאן דיעזעלבע אום בילליגערע צינזען, נאכדעם יא עסטערייך אייך פיר אינזערן טהייל דער אנלייהע דאס „גוטשטע-הען“ אבערגעהמען מיס. אום פערהעלטניססע צו דען בעזעטצונגס-קאסטען אינזע דיעזער צינז-אינטערעשיעד ניכט פאן האהער ווייטערגיכט. הערה פ' סעלל ווערע דען אייך ניכט געבליעבען, ווען מאן אוהם דיא בעדינגונג אייגער געמיינזאמען אנלייהע אייך אייגעריימט העטטע. וויא עס יעדאך אللגעמיין הייסט, איזט עס עכטן דיעזע בע-דינגונג אינזערער מיניסטער, דיא אין עסטערייך אייף שווייגיגקייטען שטאסס, דא מאן דארט דורכ-אים וויגיג לוסט האט, דורך אויפגאהמע אייגער „געמיינזאמען“ אנלייהע אייף פיר דען טהייל, דער אייף אונגارن ענטפאללט. דיא „גוטשטעהונג“ צו אבערגעהמען. נאמענטליך דיא עסטערייכישען מיניסטער וואגען עס ניכט, דיעזע בעדינגונג דען אונגارישען מיניסטערן אייגעריימען, דא דיא הוי-פיר דיא פערענטוואָרטליכקייט אים פאלאמענטע ניכט אבערגעהמען. גראף אנדראשי אונד זאגאר אייך זייגע מאיעסטעט שטעהען בעזיגלך דיעזער בעדינגונג אייף דער זייטע דער אונגارישען רע-גיערונג. דא דיא עסטערייכישען מיניסטער טראטצדעם ניכט נאכגעבען וואללען, זא איזט עס ניכט אויזגעשלאسسען, דאס נעבען אייגער אונגא-רישען — אייך אייגע עסטערייכישע מיניסטער-קריזיס אייגטרייטס.

דאס גאנצע מיניסטעריאום דאס אבגעדאנקט!

געסטערן מיטטאג וואהרד דער אין מיניס-טער-ראטה אבגעהאלטען — אונד אין דיעזעם האבען אللע אונגارישען מיניסטער מיטגעטהיילט דען בעשלוס געפאסט, אבגעדאנקען.

אים ערסטען ארטיקעל אנגען ווייר, דאס מיניסטער-פרעזידיעם טיסא נור אינטער אייגער בערעגונג בלייבען וואללטע — אונד דיעזע אייגע בערעגונג וואר, דאס אייך סעלל אלס פינאנצ-מיניסטער פערבלייבע; דא אבער סעלל אינטער דען עסצונגען אימשטענדען דורכאיס ניכט פינאנצ-מיניסטער בלייבען וויללט, זא האט אייך טיסא זאממט דעם גאנצען מיניסטעריאום אבגעדאנקט!

דאס, וויא דער פינאנצ-מיניסטער ערקלערט, ניכט מעהר פאָרם-ווייטשאפטען צו קאנגען, דאס קאנן אייך דער מיניסטער-פרעזידיעם ניכט בלייבען — אונד דא מאן אין וויען דען בערעגונ-גען דעם פינאנצ-מיניסטערס ניכט נאכגעגעבען האט, זא מוססען אייך טיסא אונד דיא איבריגען מיניסטער צוריקטרעטען.

זאמיט האט נון אינזער גאנצעס גענעמיגטע-טיגעס אונגارישעס מיניסטעריאום אבגעדאנקט אונד דאס עגטלאססונגס-געזוך דעם קאנג אי-בערגעהמען.

וואס נון עטצט געשעהען ווייר, איזט שווער צו וויססען. אין צווייא וואכען זאלל שאן דער אונגارישע ווייססטאג עראָפפנעט ווערדען — אונד אינצווישען האבען ווייר קיינע מיניסטער!

אינזער קאנג איזט הייסט פרוה אין גאדאללא אייגגעטראָפפען, אונד אין דיעזען מאנען ווערדען דא מיסטיגע זאכען פאָרגעהען. — דאריוס קאנן מאן זיך שאן עטצט געפאסט מאכען.

דיעזער געסטרינגע מיניסטער-ראטה דייער-טע פאן 12 בין 2 אוהר. הערר פאן טיסא בערינ-טעטע איבער דיעזע וויעגער דייזע, איבער דיעזע דארטיגען אייריעגען בים קאנינג אונד איבער דיעזע בעשפרעכונגען מיט דעם גראפען אנדראשי. דאס גאנצע גענעמיגטע אונגارישע מיניסטע-ריאום פאסטע אייגשטימטיג דען בע-שלוس, צוריקצוטרעטען, אונד אللע דאבען בעזעטצונג באסיגענס פיר דיא נעכסטען 14 מאנא-טע, דאס הייסט: פאס 1-טען נאוועמבער 1878 בין ענדע דעצעמבער 1879, אייף 70 מיללאָנען שטעל-לען, עס ווערען אמיט מאנאטליך פאללע 5 מיל-לאָנען אויפצוברינגען; עס איזט דענן אייך קיין וואנדער, ווענן הערר פ' סעלל, פאר דער האהע זאלבער פאָרדערונגען ערשראָקען, זיינע מיניסטער-שטעللע אייליגست אים שטיכע לייס. איבריגענס זאלל דער געמיינזאמע קריעגס-מיניסטער זיך נאכ-טרעגליך בעריחט אונד ערקלערט האבען, פאס ווערען פאָרדערונגען עטוואס נאכצוליאפפען. דאס ווערע דאדורך מאגליך, ווענן מאן דען זיך באסיגענס ניכט בעזעטצט אונד ווענן אייניגע ארטעע-אבטהיי-לונגען, דא דיא בעזעטצונג באסיגענס צייטליך בעגרעדט איזט, נאך הייזע געשיקט ווערדען.

וויא דיא זאכען אין דיעזעם אייגענבליקע שטע-הען, וויס מאן שאן זא פיעל, דאסס דאס גאנצע טיסא-מיניסטעריאום ניכט בלייבען ווערד. איבריגענס ווי-רע עס הערען טיסא ניכט לייכט געוויזען, אן דער שטעللע דעם הערען סעלל אייגען אנדערן פינאנצ-מיניסטער אויפצופינדען, דער אין גלייכעם גראדע וויא דיעזער, דאס אللגעמיינע פערטרייען דעם אי-אונד אויסלאנדעס בעזעטצען זאלל.

דאס גאנצע מיניסטעריאום דאס אבגעדאנקט!

געסטערן מיטטאג וואהרד דער אין מיניס-טער-ראטה אבגעהאלטען — אונד אין דיעזעם האבען אللע אונגارישען מיניסטער מיטגעטהיילט דען בעשלוס געפאסט, אבגעדאנקט.

אים ערסטען ארטיקעל אנגען ווייר, דאס מיניסטער-פרעזידיעם טיסא נור אינטער אייגער בערעגונג בלייבען וואללטע — אונד דיעזע אייגע בערעגונג וואר, דאס אייך סעלל אלס פינאנצ-מיניסטער פערבלייבע; דא אבער סעלל אינטער דען עסצונגען אימשטענדען דורכאיס ניכט פינאנצ-מיניסטער בלייבען וויללט, זא האט אייך טיסא זאממט דעם גאנצען מיניסטעריאום אבגעדאנקט!

דאס, וויא דער פינאנצ-מיניסטער ערקלערט, ניכט מעהר פאָרם-ווייטשאפטען צו קאנגען, דאס קאנן אייך דער מיניסטער-פרעזידיעם ניכט בלייבען — אונד דא מאן אין וויען דען בערעגונ-גען דעם פינאנצ-מיניסטערס ניכט נאכגעגעבען האט, זא מוססען אייך טיסא אונד דיא איבריגען מיניסטער צוריקטרעטען.

זאמיט האט נון אינזער גאנצעס גענעמיגטע-טיגעס אונגارישעס מיניסטעריאום אבגעדאנקט אונד דאס ענטלאססונגס-געזוך דעם קאנג אי-בערגעהמען.

וואס נון עטצט געשעהען ווייר, איזט שווער צו וויססען. אין צווייא וואכען זאלל שאן דער אונגارישע ווייססטאג עראָפפנעט ווערדען — אונד אינצווישען האבען ווייר קיינע מיניסטער!

אינזער קאנג איזט הייסט פרוה אין גאדאללא אייגגעטראָפפען, אונד אין דיעזען מאנען ווערדען דא מיסטיגע זאכען פאָרגעהען. — דאריוס קאנן מאן זיך שאן עטצט געפאסט מאכען.

דיעזער געסטרינגע מיניסטער-ראטה דייער-טע פאן 12 בין 2 אוהר. הערר פאן טיסא בערינ-טעטע איבער דיעזע וויעגער דייזע, איבער דיעזע דארטיגען אייריעגען בים קאנינג אונד איבער דיעזע בעשפרעכונגען מיט דעם גראפען אנדראשי. דאס גאנצע גענעמיגטע אונגارישע מיניסטע-ריאום פאסטע אייגשטימטיג דען בע-שלוس, צוריקצוטרעטען, אונד אللע דאבען

בעזעטצונג באסיגענס פיר דיא נעכסטען 14 מאנא-טע, דאס הייסט: פאס 1-טען נאוועמבער 1878 בין ענדע דעצעמבער 1879, אייף 70 מיללאָנען שטעל-לען, עס ווערען אמיט מאנאטליך פאללע 5 מיל-לאָנען אויפצוברינגען; עס איזט דענן אייך קיין וואנדער, ווענן הערר פ' סעלל, פאר דער האהע זאלבער פאָרדערונגען ערשראָקען, זיינע מיניסטער-שטעللע אייליגست אים שטיכע לייס. איבריגענס זאלל דער געמיינזאמע קריעגס-מיניסטער זיך נאכ-טרעגליך בעריחט אונד ערקלערט האבען, פאס ווערען פאָרדערונגען עטוואס נאכצוליאפפען. דאס ווערע דאדורך מאגליך, ווענן מאן דען זיך באסיגענס ניכט בעזעטצט אונד ווענן אייניגע ארטעע-אבטהיי-לונגען, דא דיא בעזעטצונג באסיגענס צייטליך בעגרעדט איזט, נאך הייזע געשיקט ווערדען.

וויא דיא זאכען אין דיעזעם אייגענבליקע שטע-הען, וויס מאן שאן זא פיעל, דאסס דאס גאנצע טיסא-מיניסטעריאום ניכט בלייבען ווערד. איבריגענס ווי-רע עס הערען טיסא ניכט לייכט געוויזען, אן דער שטעللע דעם הערען סעלל אייגען אנדערן פינאנצ-מיניסטער אויפצופינדען, דער אין גלייכעם גראדע וויא דיעזער, דאס אللגעמיינע פערטרייען דעם אי-אונד אויסלאנדעס בעזעטצען זאלל.

דערן דעם קאָמיטאַטס-אויסשוססעס, נעבסט דעם קאָמיטאַטס-אָבער-נאָעער, דער אָבער עבעדאַלס אין דען פּראָצעס פֿערוויקעלט וואַר אונד אייך קיינע שטיממע האַטטע, זאָנדערן בלאָס אלס שריפֿט-פֿיהרער טהעטיג וואַר. דיא 2 מיטגלידער דער רעגיערונגס-פּאַרטייא נעבסט דעם אָבער-געשפּאַנט בילדעטען אַלזאָ דיא מאַיאָרידטעט אונד פֿעראָורטהיילטען דען וויצע-געשפּאַן צוי שטראָפֿע „ערסטען (גיעדרינגסטען) גראַדעס“, דאס ער איינע ריגע (איינען פֿערוויז) פֿערדיעגע. דאס ווירד האַפֿענגליך דעם הערען פֿאָלדוואַרי וועגען שאַדען. דיא רעגיערונג האַט ביא דיעזעם פּראָצעססע אַלזאָ כ׳ינען גראָסען זוינג צו פֿערציינען.

פֿערלאָזונג

1) דער קרעדיט-לאָזע.

ביא דער אם 1טען אָקטאָבער 1878 פֿאָרגענאָמענען ציעהונג דיעזער לאָזע וואורדען פֿאָלגענדע סעריען געצאָגען: 31 342 31 645 348 3642 4056 4179. פֿאָן דען אָבען פֿערלאָזטען סעריען פֿיעל דער הויפּט-טרעפֿפֿער מיט 200000 גולדי. אייה ס׳ 4179 נומ׳ 73; — דער 2-טע טרעפֿפֿער מיט 40000 גולדען אייה ס׳ 348 נו׳ 77 — אונד דער 3-טע טרעפֿפֿער מיט 20000 גולדי אייה ס׳ 3785 נומ׳ 8. — פֿערנער געוואָנגען יע 5000 גולדען ס׳ 3420 נו׳ 66 אונד ס׳ 3648 נו׳ 66.

2) דער ווייטערלאָזע.

ביא דער אם 1. אָקטאָבער 1878 שטאַטטגעפֿונדען נען ציעהונג וואורדען פֿאָלגענדע סעריען געצאָגען: 97 468 532 605 798 1232 1267 1699 2360 2694 2579 2686. פֿאָן דיעזען פֿיעל דער הויפּטטרעפֿפֿער מיט 200000 גולדען אייה ס׳ 605 נו׳ 48; — דער 2-טע טרעפֿפֿער מיט 30000 גולדען אייה ס׳ 1699 נו׳ 12 — אונד דער 3-טע טרעפֿפֿער מיט 10000 גולדי אייה ס׳ 2694 נו׳ 66.

3) דער 1854 ער-לאָזע.

ביא דער אם 1-טען אָקטאָבער פֿאָרגענאָמענען נומ׳מען-ציעהונג דיעזער לאָזע פֿיעל דער הויפּט-טרעפֿפֿער מיט 40000 גולדי אייה ס׳ 1464 נו׳ 47 — אונד דער 2-טע מיט 5000 גולדי ס׳ 1479 נו׳ 1.

בריעפֿע דער רעדאַקציאָן.

הערן מ׳ נ׳ נ׳ן אין וואיטצען: „וואָרום אונזער מאָנטאַג-בלאַטט נוכ עשיענען איזט?“ — פֿראַגען זיא-נען, דיא איינפֿאַכסטע אנטוואָרט איזט, דאס דאָר איין יידישעס בלאַטט אם יום טוב׳ נוכ בעאַרבייטעט וועדען דאַרף. פֿיר אונזער דריימאַל-יאָרענעלוך עשיינענדעס בלאַטט האבען ווייר עבען נור זיא פֿיעלע אַרבייטער, דיא אין צוויי אַטאָנען אין בלאַטט פֿערטיג מאַכען קאָנען. זיא צום ביישפּיעל מוסען צום מאָנטאַג בלאַטט דער אָנגאַט אונד מאָנטאַג פֿערוווענדעט וועדען. נון וואָר אָנגאַט נאָך ראש השנה! — ווער עשוואַס בעגאַנדערס וויכטיגס פֿאָרגעפֿאַלען, דאַנן הטטען אונזערע אַרבייטער דיא נאַנצע נאַכט פֿאָן אָנגאַט אייה דען מאָנטאַג דורכוואַכען אונד אַרבייטען מוסען, אום וועגענסטען אין האַלבען בלאַטט צו שטאַנדע צו בריינגען; דאַ אבער קיינע אויסערגעוועהנליך וויכטיגען עריגנינסען פֿאָרגעקאָמען ווען, קאָנטען ווייר אונזערע אַרבייטער, דיא אָהנע-הין דאס נאַנצע יאהר אנגעשטרענגט ווען, נוכ נלייך דיא נאַנצע נאַכט פֿאָן מוצאי יום טוב דורכאַרבייטען לאַסען. נור דיא נוכ-יידישען צייטונגען קאָנגען אויך אם פֿייעראַבענד ערשיינען, ווייל זיא עבען נוכ דיא פֿייעראַבענד בעאָנטאַטען מוסען — אונד ווייל זיא אייך נעגען אַרבייטער האבען! — דאס וועגענליעבענע בלאַטט מאַכט אונס נוכ דיך — אונד זיא נוכ אַרם! — זיא ווערדען אונס האהער פֿערציהען, ווייל אָהנעהין דער „כוי׳ קאָממט — אונד ווייר אַלזאָ אייך דאס נעכסטע מאָנטאַג בלאַטט נוכ ערשיינען לאַסען קאָנגען. — קוין; ווענן קיינע בעאָנדערס וויכטיגען עריגנינסען פֿאָרפֿאַלען, ווילנע אונס צוי אויסערגעוועהנליכען קאָסטען-אנשטענגונג צוווינגען, ווערדען אייך דיא נעכסטען דריי מאָנטאַגבלאַטטער ווענען דער פֿייעראַבענד נוכ ערשיינען. ווענן זיא דאהער אין דיעזען דריי וואָכען קוין מאָנטאַג-בלאַטט ערהאַלטען, בריינגען זיא נאר נוכ ווייניגיר צו ווין, דאַ זיא עבען דאַדורך ווייסען קאָנגען, דאס אינצווישען נוכ בעאָנדערעס פֿאָרגעפֿאַלען איזט.

הערען מ׳ נ׳ נ׳ן אין וואַרקערס: זיא האַבען רעכט, ווייר ווערדען אייך איהרען ראַטה בעפֿאָלגען, אונדעס ווייר אין דיעזען דריי וואָכען דאס מיטוואָך-בלאַטט שאַן דיעוסטאַג ערשיינען לאַסען ווערדען, דאַ דער צייט-ריים פֿאָן פֿייעראַב בין מיטוואָך צו נאַך איזט.

טעלעגראַפֿישע דעפּעשע.

לאָנדאָן 2-טען אָקטאָבער. דער וויצע-קאָנג פֿאָן אינדיען בעציהענעט דען קריעג נעגען אפֿגהאַניסטאַן אלס צו קאַסטעפֿעלנ אונד מיינט עס ווירד קיינע שאַדען פֿיר עגגלאַנד זיין, זיך מיט דעם הערשער פֿאָן אפֿגהאַניסטאַן אייה איינע פֿריעדליכע וויזע אויסצוליעבען.

נעשעפֿטסבעריכט

נעטרייד-נעשעפֿט. פֿאָן ווייצען וואר נעכ. מען פֿיעל צו מאַרקט נעבראַכט; דער פֿערקויף וואר שוואַר, פּרעיסען וואורדען 10300 מעטער.

ווייצען מהוים 100 מעטער-צטר 80'5 קילאָ 9.75 גולד. 200 מעטער-צטר 78.8 קילאָ 9.90 גולד. 300 מעטער-צטר 79.8 קילאָ 9.90 גול. 100 מעטרצ׳ 79'4 קילאָ 9.75 גול. 100 מטרצ׳ 79. ק׳ 9 גול. — 300 מטרצ׳ 79. ק׳ 9,22½ גול. 100 מטרצ׳ 78.8 ק׳ 8.75 גול. 200 מטרצ׳ 78'7 ק׳ 9,92½ גול. 800 מעטרצ׳ 78. ק׳ 9.10 גולד. — 100 מעטרצ׳ 77. ק׳ 9.25 גולד. 100 מטרצ׳ 77. ק׳ 8.80 גולד. 100 מטרצ׳ 77 ק׳ 8.50 גולד. 100 מטרצ׳ 77. ק׳ 8,65 גול.—

מעהל-פּרייז (פֿער 100 קילאָגראַם זאַמט זאַק, פֿייא אַב סקסטן): נומ׳ 0: 21 גולד. 60 קר., נומ׳ 1 21 גול. — קר., נו׳ 2: 20 גול. 40 קר., נו׳ 3: 19 גול. 40 קר. נו׳ 4: 18 גול. 40 קר., נו׳ 5: 17 גול. 20 קר., נו׳ 6: 15 גולד. 80 קר., נו׳ 7: 13 גול. 80 קר., נו׳ 8: 11 גול. 80 קר., נו׳ 8½ 9 גולד. 80 קר., פֿיינע קלייע 3 גול. 20 קר., גראָבע קלייע 3 גולד. — קר.

שפּיריטוס נייע מעטהאָדע אים קליינען 33½—33¾ גולד. אלטע-מעטהאָדע 34¾,—34½ גול׳ פֿער 10000 ליטער-פֿערצענט.

שלוזוויטץ 35 — 60 גול. — טרעבער-דורכצייג 23 — 25 גול. (אללעס פֿער העקטאָליט.)

אונשלעכט (חלב) 48—49 גול.—

צוועטשקענמוס (לעקוואר) 14¾,—14½ גולד.

וואַכס 144—146 גולד.

קנאָפּפֿערן אונגאַרישע נייע וואַאַרע 18—18½ גולדען.

וויינשטיין מיטעל-נאַטטונג 54—56 גולד. האָכ-נידעריג 61—63 גולד.

קלעוואָמען ליצערנע 42—45 גולד. ראָטה-קלעוואָ באַנאַטע 25—36 גולד. (פֿער 100 קילאָ.)—

פֿעטראָלעאום 18—18½ גולד.

הייטע, ווייר נאַטירען: פֿער 100 ק׳ אונגאַרישע קוה-הייטע 110 — 112 גול. אָכסענהייטע טראָקענע 108 — 110 גול. ראָסהייטע 9½ — 11 גולד. — פֿער פּאָאר. קאַלב-פֿעלע אָהנע קאָפּפֿע 175—185 גול. מיט קאָפּפֿען 160—170 גולד.

לעדער, פּפֿונדהייטע 22-קילאָ 178 — 180 גולד. איינפֿאַכ פֿערזעטצטע טערצען פֿאָן 14—15-קילאָ 172—174 גולד., צווייפֿאַכ פֿערזעטצטע טערצען 16—17 קילאָ׳ 170—172 גול. דריימאַל פֿערזעטצטע טערצען פֿאָן 20—22 קילאָ 182—184 גולד.

שאָפֿוויאַלע, אין פֿאָרגער וואָכע דאס וואַלל-נעשעפֿט לעבהאַפֿטער, עס וואורדען פֿערקויפֿט: 150 מעטער-עזעמנער מיטעל טוכ-וואַללען 96—103 גול. 200 מטרצטר׳ נעריינערע טוכ-וואַללען 77 — 80 גולד. 120 מטר-צטר׳ מיטעל קאַמט-וואַללען 95 — 96 גולד. 220 מעטר-צטר׳ נעריינערע קאַמטוואַללען 85 — 86 גולד. 90 מטרצ׳ וויסע נעכרוסן אַמטער-וואַללען 95 — 96 גולד. 70 מטרצ׳ נעדבעי-צאַקעל-וואַללע 40—41 גולד. (אללעס פֿער 56 קילאָ.)

ווייגער פּרייז.

שפּיריטוס 35 — 35½ גולד. צו 10'000 ליטער פֿערצענט. —

רובאַל 34½ — 36 גולדען. פֿער 100 קילאָ.

ווייצען, פֿערקויפֿט וואורדען 25000 מעטערצטר׳ פֿייזע: מהוים-ווייצען 79—81-קילאָ׳ 9.90,—10.90 גולד׳ פֿער מעטערצטר. —

ווייגער שלאָכט-פֿיעהמאַרקט. דער אויס. טריעב אויף דעם ווייגער שלאַכט-פֿיעהמאַרקט אם 30-טען ס. מ. בעטרוג 4020 שטיק. דאָפֿאָן וואָרען: 2298 אונגאַרישע, 1541 אַלגיישע אונד 181 דייטשע, דיא פֿייזע שטעללטען זיך פֿער 100 ק׳: אונגאַרישע מאַסטע-אָכסען 56 — 60 גולד. אַלגיישע 56—59 גולד. דייטשע 56½—59 גולדען.

ראָטטע-ציהונג פֿאָן 28-טען סעפּטעמבער 1878.

טעמעשוואַר	5	62	26	74	2
ווין	78	83	34	56	64
גראַץ	3	52	78	8	25

פֿעראַנטוואָרטליכער רעדאַקטער: מאַיר בראַיס.

פֿרוכט- אונד מעהל-פּרייז-טאַבעללע.

פֿרוכט	קוואַלידעט	פֿער העקטאָליט	פֿער 100 קילאָגר.
ווייצען נייער נאַמאַפֿער		74	—.—
„ „ „		75	—.—
„ „ „		76	7.55—7.65
„ „ „		77	7.90—8.05
„ „ „		78	8.25—8.40
„ „ „		79	8.55—8.65
„ „ „		80	8.70—8.75
„ פֿרוים „ „		74	—.—
„ „ „		75	—.—
„ „ „		76	8.30—8.45
„ „ „		77	8.60—8.80
„ „ „		78	9.05—9.25
„ „ „		79	9.30—9.40
„ „ „		80	9.50—9.60
„ הונגאַרישע		74	—.—
„ „		75	—.—
„ „ „		76	7.95—8.05
„ „ „		77	8.10—8.20
„ „ „		78	8.35—8.55
„ „ „		79	8.65—8.80
„ „ „		80	8.95—9.—
„ ווייטענוניער „		74	—.—
„ „ „		75	—.—
„ „ „		76	8.05—8.20
„ „ „		77	8.30—8.45
„ „ „		78	8.70—9.90
„ „ „		79	9.05—9.15

פֿרוכט	קוואַלידעט	פֿער העקטאָליט	פֿער 100 קילאָגר.
קאָרן		72	5.90—5.70
נעדסעס מאַלץ		62	7.20—6.60
נעדסעס פּוטעטער		62	5.85—5.50
האַפֿער		41	5.65—5.40
קוקורוץ נאַמאַפֿער			5.60—5.50
אַנדערע		73	5.50—5.40
הירזע			—.—

נאַמאַפֿער (100)	ווייצען פֿער אָקטאָבער		8.62
	„		—.—
	„ פֿרוהיאָר		9.22—
	קוקורוץ		5.17
	נעדסעס		—.—
	האַפֿער אָקטאָבער		5.75—
	„		—.—
	רעפּס		—.—

נאַמאַפֿער (100)	באַללען-מעהל נומ׳מער 0		21.60
	„ 1		21.—
	„ 2		20.40
	„ 3		19.40
	„ 4		18.40
	„ 5		17.20
	„ 6		15.80
	„ 7		13.80
	„ 8		11.80
	„ 8½		9.60
	שפּיריטוס: אַראַק	פֿערפֿאַרט פֿרוכטעס	34.25
	„ נייע	פֿראַנטשעלער	32.75

קורז-טאַבעללע פֿאָם 1. אָקטאָבער

געלד-קורז	קר.	קר.	ראָאַזע	קר.	קר.
וולנער-אשיא	99	90	וולנער לאַנד צו 20 גולדען	16	25
רוסלאַנד	5	50	סס. נעגאַס „ „ 40	34	—
סטאַנטסלוטער 8 גולדען נאַרי-שעק (20 פֿראַנקס)	9	33	מאַנטסלוטער „ „ 20	19	50
נאַפּאָלעאָנדאָר	9	33	פֿרידריכסדאָר „ „ 100	117	75
פֿייעשער ריינסגולדען	57	60	דוקאַטען „ „ 50	61	—
20 מאַרקשטיק	11	45	וולנדישע „ „ 20	22	75
אַמעריקאַנער גולדען	1	18	וויליאַמסדאָר „ „ 20	28	50
			אינגלישע פֿונטנסטערלינגס צו 100 גולדען	78	25
			דעסאָע צו 50 גולדען	77	75
			ווייטערע לאַנד	91	—
ראָאַזע.					
1839-ער ראַטהשילדס לאַנד נאַנד	322	—			
דעסאָע „ „ פֿינסעל	319	—			
1854-ער 4 פּרעסלערס שטאַאַטס-לאַנד	107	—			
1860-ער „ „ נאַנד	111	20			
דעסאָע „ „ פֿינסעל	123	25			
1864-ער לאַנד צו 100 גולדען	142	50			
דעסאָע „ „ 50	138	50			
מאַטע דונענשטיינער	24	50			
פֿייכטענלאַנד	22	75			
בערגיש-לאַנד	163	75			
נאַסאַי-לאַנד צו 40 גולדען	28	75			
לאַנד-מאַסטרישט-מאַרק-לאַנד	92	—			
אַנסבאַכער לאַנד	19	—			
פֿינלאַנדישע „ צו 10 גולדען	14	—			
מאַלטיקער „ „ 20	14	—			
אַסטער „ „ 40	28	—			
מאַדריד „ „ 40	27	50			
וויראַסלאַוער „ „ 10	15	—			
מאַלט-לאַנד „ „ 40	38	25			
			ווערטה-פּאַפּיערע		
			אינגאַרישע נאַטיאָנאַלאַנלעהנען	77	50
			פֿינענענדע-פּאַפּיער	74	77
			דיינענענדישע	73	20
			מאַרקישע	82	25
			נוקאַרינער	81	—
			אינגאַרישע אייזענבאַהנאַלעהנען	98	50
			ווייזעלבאָנע-אַבלאַזונגס-אַלגיינאַזאַנען	83	—
			פּאַפּיערנע דער אינגאַרישען באַנקענגע-ריים צו 5 אינהאַלט פֿערצענט	92	75
			דער אינגאַרישען הייפּאָטעקען באַנק צו 5 אינהאַלט פֿערצענט	81	75
			דער אינגאַרישען אַלגעמיינען באַנקענגעריים אַפּאַלאַ צו 5 אינ׳ אינהאַלט פֿער-צענט	—	—
			דעסאָע צו 6 פֿערצענט	—	—
			דער פֿעסטער באַנקענגעריים-באַנק	93	75

Eigenthümer u. verantwortlicher Redacteur: M. REIS.

Budapest, 1878. Druck v. M. Burian, Marokkanerhaus.

טאגע איף דיא יידישע רעליגיאן אונד איף דיא יידישען דעשטרען זאפיעל ריקוכט ניממט, אב מאן איף אין אינזערעם קליינען אונגאריישען פאר-לאמענטע זאלכע ריקוכט וואלטען לאסען ווידער — מאכטען וויר זעהר בעצייפעלן. — אונדזערעם שיינט דאס גאנצע איין בעוויין צו זיין, דאס דיא בעהויפטונג, אלס ווערען דיא יודען זאציאל-דעמאקראטען, גרונדפאלש זיא. העטטע מאן איך נור דען גערינגסטען פערדאכט, דאס דיא יידישען פוטרטען צור זאציאל-דעמאקראטיע געהערען, דא ווירדע מאנס יא עבען זא איינגעריכטעט האבען, דאס זיא אן דער פערהאנדלונג דיזעס גע-זעטצעס נ י כ ט טהיילנעהמען זאללען!

* (א י נ ו ו י ר ה ו נ ג א י נ ע ר ס י-נ א ג ע א ן ב ר י ס ס ע ל.) אין פאריזער בלאטט בעריכטעט פאלגענדעס: פאר קורצעם וואורדע אין בריססעל (דער הויפטשטאדט בעל-גיען), איינע פראכטפאללע סינאגאגע איינגע-ווייהט, וועלכע דער גאנצען שטאדט צור ציער-דע געריכט. אין פראנקרייך געהמען בעקאנטלייך דיא יודען איינע זעהר אכטבאר־ע שטעללונג איין, אבגלייך פראנקרייך איין דורך אונד דורך קאטהא-לישער שטאאט איזט. דיער איזט עבען דיא בילד-דונג זא גראס, דאס אללע קאנפעסיאנען פאלל-קאממען גלייכגעשטעללט זינד. זא קאממט עס, דאס דער קאטהאלישע שטאאט זעלבסט פיר דען בויא איינער סינאגאגע, יידישער לעהראנשטאל-טען אונד פיר דיא בעזולדונג יידישער קולטוס-בעאמטען זארגט אונד דיא הויצי נאטהיגען קאס-טען עבען איס דער שטאאטס-קאססא בעשטרי-טעט. אין דעם בעגאבבארען בעלגיען ששעהען יעדאך דיא דינגע אנדערס, דא בעלגיען נכט בלאס איין קאטהאלישער שטאאט איזט, זאנדערן דאס אונגלוק האט, פאן דער דארט מעכטיגען קאטהאלישען גייסטלייכקייט בעהערשט צו ווער-דען, וועלכע נאטירלייך דעם יודענטהומע נכט זעהר פיינדלייך איזט. דיעזע אונפיינדלייכע גע-זינגונג דער קאטהאלישען גייסטלייכקייט אין בעלגיען דען יודען גענעגיבער טראט פאר וועגען טא-גען נייערדינגס צו טאגע. דער יידישע פארשאנד צו בריססעל פערזענדעטע געמעלד אף דיא וועלט-ליכען אונד גייסטלייכען בעהאנדרען אינלאנדינגען וועגען דער בעטהייליגונג אן דער איינוויהונגס-פייערלייכקייט דער ני-ערבייטען סינאגאגע. — דיא וועלטליכען בעהאנדרען ערשיינען דען איף פאללצעהליג. אללע מיניסטער, דער בירגער-מייסטער, דיא האהען שטאאטס- אונד שטאדט-בעאמטען ווארען בייא דיעזער פייערלייכקייט אנ-וועזענד. דאך וואר קיין איינציגער קאטהאלישער גייסטלייכער צו ערבליקען. דאס אללין ווירדע גע-ניגען, אס דען האס צו ערקענגען, וועלכע דיעזע גייסטלייכקייט נאך איממער גענגען דיא יודען הענט. אללין דאס נכט-ערשיינען צור איינוויהונגס-פייער וואר נאך נכט אללעס. דיא קאטהאלישע גייסטלייכקייט וואר בעשטרעבט, דען יודען איף פער-לעגענהייטען צו בעריטען בייא דער איינוויהונג דיעזער פייערלייכקייט. איין קאטהאלישער קאנ-טאר וואר נעמליך בעשטעללט וואָרדען, מיט זיי-נער הערלייכען שטיממע בייא דיעזער פייער-לייכקייט מיט צו זינגען. דיא קאטהאלישע גייסט-לייכקייט וואסטע הייפאן, אהנע הייגענגען איינע איינוויהונגס צו ערהעבען, אין לעטצטעם איינגע-בליקע ווארדע דאס דער איינוויהונגס-געזאנג עבען שאן בעגינגען זאללטע, ערהיעלט דער קאנטאר פאן דער גייסטלייכקייט דען בעפעהל, זיך פאן דער איינוויהונגס-פייער דער יידישען סינאגאגע זאגלייך צו עגטפערנען, דא דערזעלבע זאגסט אים זיינע שטעללע קאממען ווירדע! אונטער דען יודען אין בריססעל איזט דיא איפערגונג איבער דיעזען פאלל איינע איפערסט גראס. (זא וויט דער בעריכט דעם פאריזער בלאטטעס. ווער וואללען גייס דען האס נכט פערטהיידיגען, דען דיא קאטהאלישע גייסטלייכקייט אין בעלגיען גענען דיא יודען הענט. אללין ווער פינדען נאר קיין איגרעכט דאריין, ווענן זיא איינעם קאטהאלישען קאנטאר דיא מיטווירקונג בייא איינער סינאגאגען-איינוויי-הונג בעריכטעט. ווירדע עס דען איינע יידישע "קהלה" הולדען, דאס צום בייספיעל דער יידישע "חזן" בייא דער איינוויהונג איינער קאטהאלישען קירכע מיטווירקע? דער פעהלער ליעגט איינגעגע-ליך אין דעם מאדערנען שווינדעל מאנכער יידי-שען געמיינדע-פאר־שטענדע. ווענן דיא יודען צו בריססעל גראסע אפפער געבראכט, אס זיך איינע פראכטפאללע סינאגאגע צו ערבייען, זא איזט עס איינע גראסע טאקטלאוזיגקייט זיטטען דעם פאר־שטאנדעס, איינען קאטהאלישען קאנטאר בע-שטעללט צו האבען, דער עטוא דאס: "שאו שערים ראשיכם" זינגען זאלל!)

* (דע ר א ו צ ר פאן אל כס נ ד ר מ ו ק ד ו ן.) פאר עטוא 2 יאהרען בעריכטעטען דיא בלעטטער, דאס אין בייער אין פערזוען אי-נען שאטען אינגעפינדען, דער פאן אלעקסאנדער דעם גראסען הערהיהרטע אונד מעהר נאלד עגט-היעלט, אלס וואס הייטע גאנץ אייראפא בעזיטצט. איך דער שאה פאן פערזיען ליעגט זיך פאן דיע-זעם בייער בעשווינדעלן אונד בעשענקטע איהן זעהר ריכלך. דאס ווערע נאך קיין גראסעס אונ-גליק. אללין דער שאה, איך דיעזען "שאטץ" גע-שטעצט, ליעגט אין זיינעם גאנצען ריכע פערקיר-דען, דאס אללע בעוואהגער דעסזעלבען ווערענד

7 יאהרע פאן יעדער שטייער בעפרייט זינד! דיא פיינדע וואר איינע גרענצענלאזע. דאך דיא גאנצע געשיכטע שטעללטע זיך אלסבאלד אלס געמיינע שווינדעלייא הערוס. דער בייער וואורדע אונס געפעגנגנס געוויסען, אללין דער שאה האטטע דיא הענדע פאלל צו טהון, בייז זיינע אונטערטהא-נען זיך ווערע צור לייסטונג איינער שטייער פער-שטעהען וואללטען, פאן דער זיא זיך דאך שאן בעפרייט גלייבטען. פאר קורצעם האט איין דאר־פס-לעהרער בייא דער צערשטאר־טען שטאדט פער-זיאלס נאך אלטען מינצען" געזוכט, בייא וועל-בער געלעגענהייט דערזעלבע דענן איך איין אלטערטהומליכעם אר־מ-באנד געפינדען, זיין קור-צעם איזט דער לעהרער פלאטצלוך פערשוואנ-דען. נון גלייבט אללע וועלט אין פערזיען, דער ארמע לעהרער האבע דיא שעטצע אלעקסאנדערס דעם גראסען בייא דער צערשטאר־טען שטאדט איינגעפינדען אונד זייא מיט דענזעלבען נאך אונ-דען געפלייכטעט. דער לעהרער ווירד שטעק-בריעפלך געזוכט. ווער גלייבען, דיא בעהאר־דען ווערדען זיך יעטצט מיט דיעזעם לעהרער עבען זא בלאמירען, וויא זיך דער שאה פאר 2 יאהרען מיט דעם בייער בלאמירט האט. עס איזט וואהר: אים באהען ליעגען איבעראלל גראסע שעטצע; מאן בעאר־בייטע נור רעכט פלייסיג דען באדען, אונד מאן ווירד זיך זא נאך אונד נאך שעטצע האלען קאننען! —

* (פ ע ר ש ו א ר ו נ ג א ן ד ר י ס-ל א נ ד.) עס וואורדע אין ווסלאנד איינע אר־בי-טער־פערשוואיגונג ענטדעקט, דיא נכט זעהר-גע-דעס בעאבזיכטיגט, אלס דען שווירין דער מאנאר-כיע אונד בעגרינדונג איינער רעפובליק; צאהלרייכע ארבייטער, וואורדען בעיישס פערהאפטעט אונד דיא גראסען פאבריקען אונטער אלאיציליכע אייכ געשטעללט.

* (ש ט ר י י ט נ ק י י ט ע ן צ ו י ש ע ן ע נ ג ל א נ ד א ו נ ד ד ע ר ט ו ר ק י י א.) דיא ענגלישע רעגיערונג האט אינען פלאן איס-געארבייטעט פיר דיא רעגעלונג דער פערזאלטונג אין דער אזיאטישען טורקייא. דער פולטאן וויזט יעדאך דיעזען פלאן צוריק, ווענן ענגלאנד איהם דאס צור פיר־פיהרונג דעם פלאנעס נאהיגע געלד נכט פאר־שטרעקט. דיא ענגלישע רעגיערונג ער-קלערטע הייעריך: ווענן דער פולטאן דען פלאן נכט זאגליך אויס־פיהרט, זא ווירד דיא ענגלישע רעגיערונג דען טורקישען בעזיטץ אין אזיען נ י כ ט נ א ר א נ ט י ר ען! — דיא טורקייא דיר־פטע אלזא אין אזיען עבענזא צוזאממענ-בריע-בען וויא אין אייראפא!

ווערענד דיעזעס לעגענען וואר־פשייטס וואר אבער דער איינגעפאנגענע פאלנישע יודע פאר־איסולוי-פען; עגטוידער וואללטע ער דיעזע גלעגענהייט בענוט-צען, דאפאזוקאמען, אדער אייטלע ער פאר־אים, דאמיט ער מיט דען שאנדרמען שנעללער דיא שאפרט ערייכע — נעגנג זא פיעל, אלס זיך דיא שאנדרמען אומארען, דאטטע דער פאלנישע יודע איינען בעריישענדען פאר-דאטטע — שנעלל שפרינגען דיא שאנדרמען נאך אונד דיעס פון דריימאל "האלט!" דער פאלנישע יודע גלייכטע וואהרשיינלך, דאס דיעזער שרייא דען פפערדען נעלטע, ער בליעב דאהער נכט שטעהען — פלאטצלוך קאטטע איין שוס — אונד דער פאלנישע יודע, וועלכער פאן דער קוגעל געפראפפען וואורדע, שטרעצט מיט איינעם "שטע. ישראל-שרייא" צוזאממען.

דאמאלס, נאך דער אונטערדריקונג דער נאסען רעוואלוציאן, וואررען דיא אפפס- אונד פאלגיא-נעוועצע נאך זעהר שטרענג, אונד דער שנדרם דאטטע אייך דאס עכס. דען פלוכטלונג, דער אויף דריימאלינגס רופען נכט שטעהען בליעב, נעדערצוישטעפען. פיילך דעטטען דא דיא שנדרמען דען פלוכטלונג אויך זעהר לייכט ער-דייכען קאننען; אבער ער וואר דאך נור איין יודע, אונד וואס לייגען עס איינעם בעוואפפענען שנדרם אויף, דאס איין יודע וועגען עקסטרעם.

סאמעל וואר דורך דיעזען פאר־פאלל זעהר אויפ-נערענס אונד אנגנרייפפען, אונד אלס ער אן דיא שטעל-לע קאם, וויא דער יודע נעלעגען, זאה ער דיעזען שאן דאגעלנד, איין בלוט-שפאם ערגאסס זיך פאן דער וויטע — נאך וועגנען מינוטען וואר דער פאלנישע יודע טאדט!

"שטע ישראל! (דיעס סאמעל) בריינגעס דען אינען אינס יידישע שטאדט!"

פיר דען ערסטען אינגענבליק וואررען איך דיא שאנ-דארמען ערשראקען, אונד וואررען דאהער נעגען סאמעל נכט מעהר זא נאה. אהרע אנטוואָרט לויטעט: "צוערסט מוס דיעער דא איף דאס פאליצייא-קאמיסאריאט גע-בראכט אונד דארט מיסטען וויר שרייבען אונטערזוכט ווערדען, דאמיט מאן וויס, ווער ער איזט, דאנן קאנן מאן אינען יידישע שטאדט, אדער אינגענלך אין דיא דארטיגע שנדרמען-קאמטער, אינבעריהרען. קאמטען וויא מיט, וויא זאללען וועגנסטענס בעצייגען, דאס ווער דיעזעס פליכטלינג דייטאל "האלט!" צוגעריפען האבען."

מאריקס וואר גלייכגילטיג וועגנערשטען, סאמעל אבער האלף דען שנדרמען, דען מאדרען יודען בייז צו דען ערסטען וויטערן דער שנדרם מראגען, וואررף דאנן דיעזער מיטשלעסס וואגען אויף דאס פאליצייא-קאמטי-סאריאט נעבראכט וואורדע; דיער האט סאמעל אללעס וואהרהייטס-געטרייא ערצעהלט אונד צו פאטאקאלל ג-נעבען, ער גלייבטע, מאן ווירדע דיא שנדרמען וואפפען אייגעשטעלט; אבער דיא שנדרמען וואורדען פיר אונ-שולדיג ערקלערט.

בייא דער אונטערזוכונג דעס מאדטען פאנד מאן נור אייגענע שריפטען, דיעזע עגטהיעלטען בלאס צוויגניסס פאן פאלנישען רבבינען אובער דיא נעלעגהייטסקייס דעס גון נעשאדטעטען רבבינעס, וועלכער "עבי הויש" גע-הייסען אונד אויס דער שטאדט וישאטר אין רוסיש-פאלען וואר. — צום ערשטיינען דעס אנוויזענדען סאמעל פאנד מאן אויך אונטער דיעזען שריפטען אינען קליינען צעפ-טעל, אויף וועלכעם דיא וואָרטע שטאנדען: "ר' יעקב בידשאוויר אויס קאלין וואהנט יעטצט אין וויען, וויטען. שטעטענגאסס נום' 18." — זאגטס וואר נכטס מעהר פאן בעדיטונג פאר־געגענדען. דיא לייכע וואורדע היעריף אין דיא פאדטען־קאמטער דעס וויטענער אויזראליטישען שטיטאלס איבערזעהרס.

דער לעזער וועלכער זיך אן דיא דריטטע פאר־-וועטונג דיעזעס אמאנס ערינגערט, ווירד נון ערזאהען, דיא דיעזער נעטאדטעטע אבבינער וואר, אונד וועלכען צוזאמטענהאנג מאן דא צווישען אזהם אונד דער פאטאליע „בידשאוויר" הערוטפפנדען קאנן — אבער סאמעל אונד זאגאר זיין פאטער יאקאב קאننטען עס נכט ערזאהען, וואהרט זיך דיעזער פאלנישע יאבבינער אהרע אדרעסס אויפשרייבען ליעס. —

דיעזער רוסיש-פאלנישע יאבבינער האט וואהל אינעם דעס יינגערן בידער דעס הערין יאקאב בידשאוויר דיא הארר געגעבען, נימטאלדעס פאן דער נעהרטיגען הייראאט עטוואס צו זאגען, בייז דיעס נכט פאן מאקס אויסדריקלך עלייבט ווירד. נון דיעטטע דיעזער יאבבינער פאן מאקס מאדע אונד פאם עלענדע דער צוריקגעבליעבענען פאמי-ליע נעהאלטען האבען, אונד ער וואללטע וואהרשיינלך דען ר' יעקב בידשאוויר נור צו דעם צוועקע אויפזוכען, אום איהם אים אונטערטטטע דער צוריקגעבליעבענען וויטטוע אונד וואיזען דיא וואהרהייט צו זאגען, דאס יין בידער מאקס סאמעלזאהן מיט רעגינא ראטטענבערג אין זייגער נעגעגנ. ווארט נעהייראטעט האבען. —

(פאר־טעטצונג פאלגט.)

דאס ענטל אסוסונגס-געזעץ, וועלכעס הייסט דעם קאנינג אין גאדאלל איבערגעבען ווערדען זאללטע, אינטערצייכנעט.

דיעזע אבראנקונג אלל אינזערער מיניסטער ערלעגט הייער אונגעהייער גראסעס אויפזעהען. — עס איז זעלטען, דאס איין מיניסטעריאים, וועל-כעס זיך בייא דען וואהלען איינע זאָ גראסע מאיאָרישע ערלונגען, קנאפפ פאר ערעפפענונג דעס ריכסטאגעס צוריקגעשטעלט זאלל.

אבער אינזערעס מיניסטעריאים וואר יעטצט קיין אנדערער איינזעץ דאס וואר דען טיסאָ פאר דרייא יאהרען דאס מיניסטעריאים איבער-נאממען? ווייל ער דאס גראסע „דעפיציט" אונד אינזערע אונגעהייער פעלען שולדען פער-מינדערן וואללטע — אלזאָ נור וועגען דער פי-נאנצ-ווירטשאפט, וועגען דער פערמינדערונג דער אינגאבען אונד וועגען פערמעהרונג דער איינ-נאהמען! —

נון אבער ערקלערטע פינאנצמיניסטער סעלל, דאס דורך דיא קאָמפּענסאציאָנס-געזעטצונגס-געשיכטע, וועלכע מיט יעדעס טאגע אונגעהייערע געלד-סוממען פערשלינגט, זיינע גאנצע ארבייט וויעדער צו גרונדע געהע, אונד דאס ווירד דורך דיעזע געשיכטע וויעדער אן דען יאגד דעס באנ-קעראט-אבגרונדעס קאָממען קאנגנען, ווענן אלזאָ סעלל ניכט בלייבען קאנן, זאָ מוס טיסאָ מיט!

פיעללייכט ווירד איך גראָס אנדראשי מיט-אבראנקען! אונטער דיעזען אויסערארדענטלכען ערייגנינסען איזט אויך דאס לייכט מאגליך! וואהרליך, מאן איזט יעטצט זעהר דאריך גע-שאפנט, וויא זיך דיעזע אנגעלעגענהייט ענטוי-קעלן ווירד. מאן גלייבט, דאס יעטצט אויך אין דער אויסווערטיגען פאָליטיק איינע נייע ענדערונג פאָרגענאָממען ווערדען ווירד.

אויך דאס עסטערייכישע מיניסטעריאים האט אבגעדאנקט, אונד אויך דאָרט וויים מאן ניכט, וואס פיר איינע נייע רעגיערונג קאָממען ווירדע. —

יאָ, אנפאנגס בעטראכטעט מאן דייזע „בעזעטצונגס-געשיכטע" אלס אין לייכטעס קינ-דער-שפיעל, וועלכעס מיט אין פאאר מיללאָנען אבגעטהאן זיין ווירד. מאן גלייבטע, דיא „בעזעט-צונג" ווירדע זיך אהנע יעדען קאמפּף פאללזיעהען לאסען. — אונצווייפעל האט זיך אבער דייזע געשיכטע ערנסטער געשטאלטען, דיא רעוואָל-ציאָנערען מאהאממעדאנער שטיפטען איינען פאָרמליכען קריעג אים הינטערהאלטע - אונד נון זינד דייזע קריעגס-קאָמפּען צו איינעם אונגע-הייער רייסענדען שטראָם הערא אנגעוואכסען, דער נון עבען אללעס מיט זיך פאָרטרייסט.

פערשיעדענע נייאיגקייטען.

* (פרייווילליגע אונטערווערפונג.) אויס וויען ווירד פאָלגענדעס בעריכטעט: איין געוויסער מיפטיא, דער אלס אנפיהרער דער אייפשעגרישען בעריטס פיעל אינהייל אנגעשטיפטעט, וואללטע דורך דען אָרט זיעבריצנקא (בייא צייאָרניק) זיינען דורכצוג האל-טען. דיא בעפאלקערונג לייסטעט יעדאָך דייזעס פאָרהאבען מיטהאָללען ווידערשטאנד. אם 29. פאָרינען מאָנאטס זאנדטע דיא בעפאלקערונג דעס פאָרגעהנטען אָרטעס זאָנאר איינע דעפיטאציאָן אן דען גענעראל איינער אינזערער אָרמעע-אבטהי-לונגען אונד ציינגט אוהרע פיעללייגע אונטער-ווערפונג אן, אינדעם זיא גלייכצייטיג אם דיא מי-ליטערישע בעזעטצונג אוהרעס אָרטעס אנזוכטע, אם פאר אינעם אינפאללע דער אייפשטענדישען געשיעטצט צו זיין!

* (דיא אויפשטענדישען באָס-נאקען פלייכטען נאך סערביען.) אויס בעלגראד ווירד פאָלגענדעס געמעל-דעט, דאס מעהר אלס 4000 אייפשטענדישע, דיא פאָן דען עסטערייכ-אונגאָרישען אָרמעען אן דיא עגנע גרענצע וואנדרען, אויף סערביען געבייט געפלייכטעט זינד. דיא פלייכטלינגע האבען מיט זיך דרייא קייפשע קאנאָנען, מעהרערע מייזענד הינטערלאדער-געוועהרע, פיעלע פפערדע אונד גראָסע פאָרדעטע פאָן שיעס-פיללער. פאָסט טעג-ליך איבערשרייטען קלייגע באנדען אייפשטענדי-שער מיט ווייבערן, קינדערן אונד דעם בעוועגלי-כען פערמאָגען דיא סערביאָטען גרענצע. — (מערק-ווירדיג דייזע איז, דאס ניכט געמעלדעט ווירד, אָב דייזע פלייכטלינגע בייא אבערשרייטונג דער סערביען גרענצע אויך זאָגלייך עגטוויפפענעט ווערדען, וואס אללערדינגס פפלייכט דער סער-בישען רעגיערונג ווערע, דאמיט דייזע אייפשטענ-דישען דען קאמפּף געגען אינזערע אָרמעען ניכט פאָרזעטצען קאָנגען. איבערגענס נאָגגען זיין דען סערבען דייזע זויבערען עגסטע איס פאָללעס הערצען. אויך ווייר מיסטען יאהרע הינדורך דיא באָסניאקישען פלייכטלינגע אויפשטעהען אונד בעפינדען זיך דייזעזלבען אויך הייטע נאָך אויף אינזערעס געביעטע! ווייר האטטען פאָן דיע-זען פערמדען קיינען אנדערן דאנק, אלס דאס זיא זיך הייע אונד דא ווייבער-באנדען פערגעיינגען, אים דיא רוהיגע בעפאָלקערונג אויף דעס לאנדע אויסצופלינדערן!)

* (פערגיפטונג איינעס סולטאנס.) פאָר איינינען וואכען וואורדע דער סולטאן פאָן מאראָקקאָ (אין נאָרד אפריקא) דורך אייפאָפּפס — אונד קיינען פאסס פאָרצייכנען האט — אלזאָ פאָרגעס, וויטער!

אין דייזעס אינגענבליקע שטעס מאָרקוס מיט דען שפאָן אן דיא ווייסע דעס פפערדעס אונד ריטט שנעלל דאהאן; „סאמועל אבע", דער נאָך אייגע „נוטע יידישע אדער" אין זיך האטטע, וואר אויף דעס פלאטטע נעבליע-בען אונד עוויאָטטעט דיא אנקונפט דער שאנדאָרמען.

„ווייס דוא שנעללער נעהען, דוא ווייא-יוד!" שייעען דיא שאנדאָרמען אויף דען אייגנפפאָנגענען — אונד דער נעפאנגענע, וועלכער שאָן קיים נעהען קאָנגטע אונד שווע-רע שווייס-פפאָסען אויף דעס נעוויכטע האטטע, אנטוואָר-טעטע מיט הייזעער שטיממע: „אבער מיינע מהייערען, גנע-דיגען הערען, איך קאנן דאך ניכט זאָ שנעלל נעהען, וויא אייערע פפערדע!"

„ווייך דייגע שווערע פעלען-מיטטע וועג, ווייס דוא שנעללער נעהען! האָ! האָ! דוא ביים איין וואנדער-מאָנ, זאגט מאָן, „צייגע גון דיא גראָסען וואנדער אונד רעס-טע דיך אָהנע אאס אויס אינזערען הענדען! — מאָרגע, יודע! זאָ שפאָר דער שאנדאָרמ אונד נאָב דעס אָרמען יודען אייגען שאָס אין דען ריקען.

„נוטען מאָרגען, מיינע הערען! (ריעף סאמועל אין ערגעבענסטעס מאָנע דען שאנדאָרמען צו.) דאך איך מיר ע'ליבען צו פאָגען, וואס מאן דייזען אייגנפאָנגען האט? . . ."

„האלט'ס מייל! דאס נעהט דיך נאָר ניכס אן, יודע! וועגען דוא איך זאָ עלענאנט הערייסנפטצט אייף זאָלך שאָגען פפערדע זיטצעסס, זאָ בלייבסט דוא דאך נור איין יודע! זאגי יודע, וואָ האטט דוא דאס שאָגע פפערד אויס-אייפאָפּפס — אונד קיינען פאסס פאָרצייכנען האט — אלזאָ פאָרגעס, וויטער!"

אין דייזעס אינגענבליקע שטעס מאָרקוס מיט דען שפאָן אן דיא ווייסע דעס פפערדעס אונד ריטט שנעלל דאהאן; „סאמועל אבע", דער נאָך אייגע „נוטע יידישע אדער" אין זיך האטטע, וואר אויף דעס פלאטטע נעבליע-בען אונד עוויאָטטעט דיא אנקונפט דער שאנדאָרמען.

„ווייס דוא שנעללער נעהען, דוא ווייא-יוד!" שייעען דיא שאנדאָרמען אויף דען אייגנפפאָנגענען — אונד דער נעפאנגענע, וועלכער שאָן קיים נעהען קאָנגטע אונד שווע-רע שווייס-פפאָסען אויף דעס נעוויכטע האטטע, אנטוואָר-טעטע מיט הייזעער שטיממע: „אבער מיינע מהייערען, גנע-דיגען הערען, איך קאנן דאך ניכט זאָ שנעלל נעהען, וויא אייערע פפערדע!"

„ווייך דייגע שווערע פעלען-מיטטע וועג, ווייס דוא שנעללער נעהען! האָ! האָ! דוא ביים איין וואנדער-מאָנ, זאגט מאָן, „צייגע גון דיא גראָסען וואנדער אונד רעס-טע דיך אָהנע אאס אויס אינזערען הענדען! — מאָרגע, יודע! זאָ שפאָר דער שאנדאָרמ אונד נאָב דעס אָרמען יודען אייגען שאָס אין דען ריקען.

„נוטען מאָרגען, מיינע הערען! (ריעף סאמועל אין ערגעבענסטעס מאָנע דען שאנדאָרמען צו.) דאך איך מיר ע'ליבען צו פאָגען, וואס מאן דייזען אייגנפאָנגען האט? . . ."

„האלט'ס מייל! דאס נעהט דיך נאָר ניכס אן, יודע! וועגען דוא איך זאָ עלענאנט הערייסנפטצט אייף זאָלך שאָגען פפערדע זיטצעסס, זאָ בלייבסט דוא דאך נור איין יודע! זאגי יודע, וואָ האטט דוא דאס שאָגע פפערד אויס-אייפאָפּפס — אונד קיינען פאסס פאָרצייכנען האט — אלזאָ פאָרגעס, וויטער!"

אין דייזעס אינגענבליקע שטעס מאָרקוס מיט דען שפאָן אן דיא ווייסע דעס פפערדעס אונד ריטט שנעלל דאהאן; „סאמועל אבע", דער נאָך אייגע „נוטע יידישע אדער" אין זיך האטטע, וואר אויף דעס פלאטטע נעבליע-בען אונד עוויאָטטעט דיא אנקונפט דער שאנדאָרמען.

„ווייס דוא שנעללער נעהען, דוא ווייא-יוד!" שייעען דיא שאנדאָרמען אויף דען אייגנפפאָנגענען — אונד דער נעפאנגענע, וועלכער שאָן קיים נעהען קאָנגטע אונד שווע-רע שווייס-פפאָסען אויף דעס נעוויכטע האטטע, אנטוואָר-טעטע מיט הייזעער שטיממע: „אבער מיינע מהייערען, גנע-דיגען הערען, איך קאנן דאך ניכט זאָ שנעלל נעהען, וויא אייערע פפערדע!"

„ווייך דייגע שווערע פעלען-מיטטע וועג, ווייס דוא שנעללער נעהען! האָ! האָ! דוא ביים איין וואנדער-מאָנ, זאגט מאָן, „צייגע גון דיא גראָסען וואנדער אונד רעס-טע דיך אָהנע אאס אויס אינזערען הענדען! — מאָרגע, יודע! זאָ שפאָר דער שאנדאָרמ אונד נאָב דעס אָרמען יודען אייגען שאָס אין דען ריקען.

„נוטען מאָרגען, מיינע הערען! (ריעף סאמועל אין ערגעבענסטעס מאָנע דען שאנדאָרמען צו.) דאך איך מיר ע'ליבען צו פאָגען, וואס מאן דייזען אייגנפאָנגען האט? . . ."

„האלט'ס מייל! דאס נעהט דיך נאָר ניכס אן, יודע! וועגען דוא איך זאָ עלענאנט הערייסנפטצט אייף זאָלך שאָגען פפערדע זיטצעסס, זאָ בלייבסט דוא דאך נור איין יודע! זאגי יודע, וואָ האטט דוא דאס שאָגע פפערד אויס-

פאָללייטאָן.

דאס פערשוואונדענע טעסטאמענט.

(24-טע פאָרטעטצונג.)

פינפטעהנטעס-קאפיטעל.

„אבער, סאמי! איך שעמע מיך, מיט דיר אויסצוויי-שען! דוא ביישעלסט דיך אויף דעס פפערדע, אלס אָב דוא בים „דאוועגען" אָדער בייא דער „נמרא" ווערעסט. ווערעסט דוא, זאָ מוסט דוא ווייצען, מיט דעס אָבער-קאָרפּער שיעף נעגען דען קאָפּף דעס פפערדעס אונד בייא יעדעס שפיזע-נע דעס טהיערס לייכט אויפשנעללען. — אבער צום טייפ-פעל, וואס נאפפפס דוא דענן זאָ? האסט דוא נאָך קיינע שאנדאָרמען נעזעהען, דיא איינען וואנאבונדען איינ-ביינגען!" —

זאָ שפּראָך מאָרקוס צו זיינעס נעפפען סאמועל אן איינעס שאָגען מאָרגען, אלס זיא אויסערהאלב דער שאָ-גען שפאדס וויינען איינען שפאציער-ריטט אונטערנאָממען האטטען.

„אבער, אָנקעל! זעהען זיא דאָך אויף דער שפּראָ-סע הין, צווישען דען פפערדען דער שאנדאָרמען ווירד איינער נעפּפּרעכט, דער וויא איין פאָלנישער ראבבינער אויסזיעהט. ער טראָגט איין שפּרייטמעל אונד איינע לאנגע „שובעגע" (קאפּאָטע)."

וואס קומטעס אונס דייזער וואנאבונד! איך ווינשע, דאס מאן אלל דייזע פאָלנישען יודען מיט שיב נאָך הייזע שיקען זאָللטע, דיא איבערשוועמטען הייר דאס לאנד, זיכער איזט דאס אויך איין וואנדערגדער וואנדער-ראבבי (בעל שם וכעל מופת), דער דען לייטען דאס געלד